

Þjóðarspegillinn

3.nóvember, 2017

Málstófur tengdar verkefninu:

“Hreyfanleiki og þverþjóðleiki á Íslandi“ og MARK

Háskóli Íslands
Háskólatorg 102

9:00-10:45

Málstofa I: Flóttafólk og hælisleitendur

Málstofustjóri: Helga Katrín Tryggvadóttir

1. Unnur Dís Skaptadóttir og Elísabet Dröfn Kristjánsdóttir

„Ég vil bara byrja líf mitt hér og byggja mig upp“: *Reynsla kvenna sem sækja um alþjóðlega vernd á Íslandi*

Umsóknum þeirra sem sækja um alþjóðlega vernd hefur fjölgað mikið á Íslandi síðustu ár og verða rannsóknir um reynslu þeirra á Íslandi sífellt mikilvægari. Fyrirlesturinn fjallar um niðurstöður rannsókna meðal kvenna sem sótt hafa um lagalega vernd á Íslandi. Alþjóðlegar rannsóknir sýna að konur sem sækja um aðþjóðlega vernd eru alltaf í að minnsta kosti tvöfaldri jaðarstöðu, vegna þess að þær eru hælisleitendur og vegna þess að þær eru konur. Markmið rannsóknarinnar var að kanna ástæður flóttá þeirra og hvernig þær takast á daglegt líf á Íslandi á meðan umsókn þeirra er til meðferðar hjá íslenskum yfirvöldum. Um er að ræða eiginlega rannsókn sem byggir á viðtölum við 10 konur sem koma frá ólíkum löndum. Niðurstöður rannsóknarinnar sýna að flestar kvennanna í rannsókninni höfðu upplifað erfiðleika á flóttanum og í heimalandinu, þeim reyndist erfitt að lifa af vikulegum fjáruhlutunum og þær óttuðust brottvísun. Jafnframt var friðhelgi einkalífs þeirra ekki virt í búsetuúræði og aðbúnaður var bágur. Niðurstöður benda til að sérstaklega þarf að taka tillit til kvenna í þessari stöðu og huga þurfi að aðbúnaði og mannréttinum þeirra hérlendis og hlusta á raddir þeirra.

2. Elín Áslaug Ormslev og Zuilma Gabriela Sigurðardóttir

Sálrænn og félagslegur stuðningur við kvótaflóttafólk á Íslandi 2005-2017 á vegum Reykjavíkurborgar

Tilgangur rannsóknar var að kortleggja hvernig sálrænn og félagslegur stuðningur við flóttafólk hefur nýst með því að gera verklagsúttekt á þjónustu Reykjavíkurborgar við kvótaflóttafólk sem kom til Íslands frá Kólumbíu árin 2005 og 2007. Um var að ræða alls 18 konur sem féllu undir viðmið Flóttamannastofnunar Sameinuðu þjóðanna, *Konur í hættu*, og börn þeirra (34 talsins). Í rannsókninni var gerð grein fyrir stuðningi við hinar kólumbísku fjölskyldur í gegnum árin í von um að varpa ljósi á árangur aðlögunar að íslensku samfélagi, en flóttafólk glímur almennt við fjölbættan vanda. Gögnum var aflað úr málaskrá velferðarsviðs, auk þess sem spurningakönnun var send á ráðgjafa velferðarsviðs í von um að skýra myndina af stuðningnum. Niðurstöður sýndu að tæpur helmingur kvenna fór í sálfræðiviðtöl innan við tveimur árum frá komu. Fimm konur af 18 virðast enga sálfræðiaðstoð hafa fengið. Helsti sálræni vandi kvennanna reyndist vera þunglyndi, þá kvíði og samskiptavandi. Sálfræðingar höfðu svo aðkomu að tæpum 40% barnahópsins. Nokkuð var um tilkynningar til Barnaverndar Reykjavíkur. Félagsleg staða hópsins er almennt fremur bág árið 2017 en konurnar virðast standa utan við samfélagið þegar kemur að stöðu á vinnumarkaði, húsnæðismarkaði og fleira. Með frekari útlistun á því hvernig bæta megi félagsþjónstu þá aukast líkur á því að unnt sé að þróa langtímastefnu í málefnum flóttafólks og þar með tryggja þessum viðkvæma hópi sem besta þjónustu.

3. Albert Björn Lúðvígsson og Erla Krístin Blöndal

Hvað hefur Dyflinni sem Genf og Nýja-Jórvík hafa ekki?

Nokkuð hart hefur verið tekist á um annars vegar fullveldisrétt þjóðríkja, sem m.a. felur í sér rétt til að ákveða hver eiga rétt til dvalar í ríkinu, og hins vegar um rétt flóttafólks til hælís og verndar. Ákveðnar þjóðréttarlegar skyldur um stöðu og rétt flóttamanna hvíla á aðildarríkjum Alþjóðasamnings um stöðu flóttamanna sem Ísland hefur fullgilt.

Í þessari rannsókn er skoðað hvort og þá að hve miklu leyti íslenskum stjórnvöldum beri skylda til þess að taka mál hælisleitenda til efnislegrar meðferðar og jafnframt undir hvaða kringumstæðum senda megi þá aftur til þess ríkis sem þeir komu frá. Varðandi endursendingar flóttafólks er það reglan um „non-refoulement“ sem setur stjórnvöldum hvað mestar skorður. Hún kemur fram í ofangreindum samningi og er nú lögfest í 42. gr. útlendingalaga.

Með þátttöku sinni í Schengen og aðild að Dyflinnarreglugerðinni geta íslensk yfirvöld endursent flóttafólk til annarra ríkja Evrópu jafnvel þó viðkomandi ríki hafi þegar synjað því um hæli og þess bíði ekki annað en áframsending til heimaríkja sinna, heimaríkja sem íslensk stjórnvöld hafa í öðrum tilfellum talið órugg. Íslenska ríkið hefur synjað fjölmörgu flóttafólki um efnismeðferð og endursent það til annarra Dyflinnarríkja þrátt fyrir 2. mgr. 42. gr. útlendingalaga. Í rannsókninni eru ákvarðanir stjórnvalda og dómstóla um efnismeðferð hælisumsókna og endursendingar flóttafólks skoðaðar í ljósi Alþjóðasamnings um stöðu flóttamanna, íslenskra laga og alþjóðlegra mannréttindasáttmála.

4. Eyrún Ólöf Sigurðardóttir, James Rice og Helga Björnsdóttir

Ísland og Evrópuvirkið - Íslenska ríkið og samevrópskt landamæraeftirlit

Í erindinu er fjallað um fyrstu niðurstöður úr yfirstandandi MA-rannsókn í mannfræði sem jafnframt er hluti verkefninu *Mobilities and Transnational Iceland*. Í rannsókninni er sjónum beint að landamæraeftirliti Landhelgisgæslu Íslands á Miðjarðarhafi og undan ströndum Afríku og samstarfi við Frontex, með það að markmiði að varpa ljósi á upplifanir starfsmanna Landhelgisgæslunnar af þessum störfum. Rannsóknin byggir á viðtölum ásamt orðræðugreiningu á fjölmiðlaumfjöllun og opinberum gögnum. Í erindinu er starfsemi og samstarf Landhelgisgæslunnar og Fontex sett í víðara hnattrænt samhengi, einkum með tilliti til ríkjandi aðstæðna á ytri landamærum Evrópusambandsins í suðri. Horft er til stöðu íslenska ríkisins á alþjóðlegum vettvangi sem herlausrar þjóðar í hernaðarbandalagi (NATO) og þátttakanda í alþjóðlegum hernaðarverkefnum. Jafnframt er fjallað um margræða stefnu íslenska ríkisins í málefnum flóttafólks og hælisleitenda með tilliti til þess hvernig stjórnvöld bjóða reglulega hópum flóttafólks til landsins í gegnum Flóttamannastofnun Sameinuðu þjóðanna. Á sama tíma er hins vegar Dyflinnarreglugerðinni beitt í stórum hluta hælisumsókna og meirihluta þeirra sem hér leita verndar á eigin vegum er vísað úr landi. Fyrstu niðurstöður rannsóknarinnar benda til að viðmælendur leggi áherslu á þann þátt verkefnisins sem snýr að leit og björgun umfram eftirlit, og staðsetji samstarfið við Frontex innan ramma mannúðarstarfs.

11:00-12:45

Málstofa II: Þverþjóðleiki og vinnumarkaður

Málstofustjóri: Karl Sigurðsson

1. Margrét Sigrún Sigurðardóttir og Kári Kristinsson

Viðhorf til uppruna og erlendar reynsla á íslenskum vinnumarkaði

Erlendar rannsóknir hafa sýnt fram á að útlendingar upplifa töluverða mismunun á vinnumarkaði. Þó umræðan á Íslandi bendi til sömu vandamála hafa fáar rannsóknir verið gerðar á þessu vandamáli hérlendis. Eigindlegar rannsóknir hafa staðfest það sama fyrir íslenskan vinnumarkað og benda meðal annars til þess að íslensk reynsla sé betur metin en erlend reynsla og að erlend nöfn séu hindrun í ráðningarferlinu. Til að rannsaka þessar hugmyndir setjum við upp rannsókn með tilraunasniði og athugum áhrif erlendar reynsla og nafns á líkur á ráðningu. Tíu mismunandi ferlskrár voru metnar af starfsmönnum á íslenskum vinnumarkaði. Allar ferlskrárnar voru eins að öllu leiti, nema að menntun og starfsreynsla eru annað hvort erlendis frá eða íslensk. Þá verða fimm mismunandi nöfn sem gefa til kynna uppruna. Þátttakendur í rannsókninni eru starfsmenn í stórum fyrirtækjum í fjármála- og tryggingargeiranum og hver þátttakandi fékk handahófskennt eina af þeim þeim tíu ferlskrám sem búnar voru til. Rannsóknin veitir mikilvægar upplýsingar um ráðningaferli fólks af erlendum uppruna á Íslandi og hvort og hvernig uppruni, kyn og reynsla skiptir máli á íslenskum vinnumarkaði.

2. Gerður Gestsdóttir

Afdrif flóttafólks á vinnumarkaði

Rannsóknin fjallar um hvernig flóttakonum sem komu til Íslands árin 2005 og 2007 hefur reitt af á vinnumarkaði. Markmið rannsóknarinnar er að kanna tíðni heilsufarsvanda sem hefur áhrif á starfsgetu meðal þessara kvenna. Reynt var að greina ástæður þess að sumum hefur farnast vel en öðrum ekki og hvaða þættir í móttöku flóttafólks og stuðningi á vinnumarkaði stuðli að velgengni. Tekin voru tólf hálfstöðluð, eigindleg viðtöl við konurnar um menntun þeirra, atvinnuþátttöku og starfsgetu, annars vegar fyrir og hins vegar eftir komuna til Íslands og huglægt mat þeirra á eigin stöðu í dag. Einnig voru tekin hálfstöðluð, eigindleg viðtöl við fagfólk sem kom að móttöku þeirra. Helmingur kvennanna missti starfsgetuna um fimm árum eftir komu en hinn helmingur eru í vinnu. Niðurstöður rannsóknarinnar benda til að þeir þættir sem hafi áhrif á starfsgetu til langframa séu meðal annars lengd og gæði náms eftir komu áður en farið er út á vinnumarkað og missir félagslegrar stöðu samanborið við upprunaland. Allar töldu þær að betur hefði mátt standa að íslenskukennslu til að undirbúa þær fyrir atvinnuþátttöku, allar telja þær að aukin færni í íslensku myndi færa þeim aukin tækifæri varðandi vinnu, nám og starfsendurhæfingu og margar hafa menntun og starfsreynslu sem þær vildu nýta en hafa ekki getað.

3. Ragnhildur Lena Helgadóttir og Svala Guðmundsdóttir

Icelandic Expatriate Adjustment in Hardship Countries

Tilgangur þessarar rannsóknar var að skoða reynslu og upplifun íslenskra útsendra starfsmanna í fjarlægum löndum af aðlögun ásamt því að skoða hvort fyrri reynsla þeirra af því að búa erlendis hafi haft áhrif á aðlögun þeirra í núverandi landi. Með fjarlægum löndum er hér átt lönd sem reynast af einhverjum ástæðum erfiðara fyrir vesturlandabúa að aðlagast, t.d. vegna fjarlægðar frá heimaslóðum, mjög ólíks tungumáls eða ólíkrar menningar, ólíkrar leturgerðar eða ólíks pólitíks eða efnahagslegs umhverfi. Einnig var skoðað hvort stuðningur var veittur af hálfu vinnuveitenda þeirra og þá hvers konar. Gerð var eigindleg rannsókn þar sem tekin voru viðtöl við níu útsenda starfsmenn sem allir bjuggu á fjarlægum stöðum í heiminum þegar viðtölin fóru fram. Niðurstöður rannsóknarinnar benda til þess að almennt var aðlögun þátttakenda góð en stuðningur vinnuveitenda var yfir heildina ekki mikill né heldur undirbúningur fyrir flutninga. Þá var ekki var samræmi á milli þátttakenda hvort þeir teldu fyrri reynslu sína af því að búa erlendis hafa hjálpað til með aðlögun á núverandi staðsetningu.

4. Guðbjörg Linda Rafnsdóttir, Jónína Einarsdóttir og Ragnhildur Guðmundsdóttir

Frelsi eða fjötrar? Um greiningu sjálfboðaliðastarfa á Íslandi

Samhliða hnattvæðingu vinnunnar hefur átt sér stað sambland sjálfsboðaliðastarfa (e. voluntourism) og ferðamennsku. Sumir fræðimenn vara við því að sjálfboðaliðar ríkra landa nýti sér fátækt í fjarlægum löndum til að uppfylla þörf sína fyrir ævintýramennsku, þótt auglýsingum eftir sjálfboðaliðum fjölgi meðal ríkra þjóða. Markmiðið er að greina frá ráðningarferli sjálfboðaliða á Íslandi, kjörum, vinnuskyldu og aðstæðum. Auglýsingum um sjálfboðaliðastörf var safnað 27. febrúar 2017 af www.workaway.info og www.helpx.net (246 auglýsingar), sem voru greindar með Atlas forritinu. Niðurstöðurnar sýna að algengast er að sjálfboðaliðar fái frítt fæði og húsnæði. Þeir borða með fjölskyldunni, fá oft sérherbergi, en stundum sofa þeir í tjaldi eða húsnæði fyrir vinnufólk. Oft er óskað eftir sjálfboðaliðum án sérþarfa varðandi mat og jafnvel að þeir séu kjötætur. Algengustu sjálfboðaliðastörfin eru svipuð og á almennum vinnumarkaði, þ.e. þjónusta við ferðamenn, umönnun, landbúnaðarstörf auk aðstoðar við heimilshald. Almennt er lögð áhersla á vinnusemi og óreglulegan vinnutíma, en samkvæmt reglum áðurnefndra heimasíðna skal vinnutíminn vera að hámarki 4-5 tímar á dag, 5 daga vikunnar. Oft er bent á sérkenni héraðsins og að sjálfboðaliðar geti upplifað hreina og ósnorta náttúru og íslenskt mannlíf. Umsagnir sjálfboðaliða á heimasíðunum benda til þess að margir fái ævintýraþrá sinni fullnægt. Frekari rannsókna er þörf til að meta í hvaða mæli atvinnurekendur nota sjálfboðaliða sem ólöglegt ódýrt vinnuafli.

13:00-14:45

Málstofa III: Félags- og menningarlegar hliðar hreyfanleikans

Málstofustjóri:

1. Snæfríður Þóra Egilson, Guðbjörg Ottósdóttir og Unnur Dís Skaptadóttir

Aðstæður innflytjendafjölskyldna sem eiga fötluð börn

Á síðustu árum hefur innflytjendum fjölgað mikið hér á landi. Þótt töluvert sé vitað um aðstæður fjölskyldna fatlaðra barna á Íslandi er þekking á stöðu innflytjendafjölskyldna með fötluð börn takmörkuð. Erlendar rannsóknir benda til að þessar fjölskyldur glími við fjölmörg úrlausnarefni umfram innfæddar fjölskyldur. Í fyrirlestrinum fjöllum við um rannsókn sem nú stendur yfir. Tilgangur rannsóknarinnar er að kanna hvernig fjölskyldur af fyrstu kynslóð innflytjenda sem eiga fötluð börn takast á við daglegt líf, samskipti þeirra við nærsamfélagið og við þjónustukerfið. Stuðst er við kenningar Bourdieu um félags- og menningarauð. Um er að ræða tilviksathuganir sem beinast að fjölskyldum þar sem báðir foreldrar eru fæddir erlendis, eru með fjölbreyttan bakgrunn og koma víðs vegar að af landinu. Tengiliðir á vegum sveitarfélaga aðstoða við val fjölskyldna sem uppfylla ofangreind skilyrði. Auk viðtala fara fram þátttökuathuganir og rýnt í skrifleg gögn þar sem það á við. Rannsóknin varpar mikilvægu ljósi á aðstæður fjölskyldnanna hér á landi, samskipti þeirra við nærsamfélagið og hvernig þjónustukerfið nýtist þeim til stuðnings. Þessar upplýsingar geta einnig nýst til að þróa þjónustu sem tekur mið af þörfum innflytjendafjölskyldna með fötluð börn.

2. Stefan C Hardonk og Hanna Björg Sigurjónsdóttir

Sjálfskilningur og félagsleg staða fjölskyldna heyrnarlausra barna af erlendum uppruna á Íslandi

Fjölskyldur þar sem börn eru heyrnarlaus (og foreldrar í sumum tilvikum líka) eru oft hluti af Döff samfélögum. Í þessum samfélögum ríkir Döff menning og táknmal gegnir lykilhlutverki. Döff samfélög eru til um allan heim og líkt og heyrandi samfélög eru þau menningarlega ólík. Þegar fjölskyldur heyrnarlausra barna, af erlendum uppruna, flytja til Íslands upplífa þær fjölmenningu því ekki einungis í heyrandi heimi heldur einnig í Döff heiminum. Þetta á við um talað mál og táknmal, kennsluaðferðir, tjáningarhefðir, samskipta- og umgengisreglur auk fjölda annarra menningarlegra þátta. Vaxandi hópur innflytjenda með heyrnarlaus börn kallar eftir endurskoðun á sviði menntunar, félags-, og heilbrigðisþjónustu. Markmið rannsóknarinnar er að varpa ljósi á sjálfskilning og félagslega stöðu fjölskyldna heyrnarlausra barna af erlendum uppruna sem búa á Íslandi. Rannsóknin er unnin í samstarfi við Samskiptamiðstöð heyrnarlausra og heyrnarskertra og byggir á viðtölum við foreldra heyrnarlausra barna af erlendum uppruna. Í viðtölunum er fjallað um upplifun fjölskyldna af því að flytja til Íslands með sérstakri áherslu á reynslu þeirra af fjölmenningu, þjónustu, menntun, málnotkun og félagslegri þátttöku. Viðtölin voru greind með eigindlegri lífssöguaðferð og fyrstu niðurstöður benda til þess að heilbrigðis og menntakerfið virðist illa í stakk búið til að mæta þörfum þessara fjölskyldna á meðan aðgangur að íslenska Döff samfélaginu og stuðningur við málþroska virðist styðja við félagslega þátttöku fjölskyldna.

3. Kristinn Schram og Katla Kjartansdóttir

Úr klakaböndum: Hreyfanlegir hópar í vestnorðri

Í kjölfar loftslagsbreytinga má búast við miklum áskorunum og auknum hreyfanleika landa á milli nyrst í Norður-Atlantshafi. Áskoranirnar verða ekki einungis á sviði stjórnmála heldur ekki síður í daglegu lífi fólks. Á hinu svokallaða vestnorræna svæði veltur margt á því hvernig staðbundnir og hreyfanlegir hópar munu mæta nýjum tækifærum og ógnum. Þetta erindi fjallar um sjálfsmyndarsköpun og ímyndapólitík svæðisins. Hvernig styrkjast eða veikjast böndin innan nýrra tengslaneta? Hvernig vinna hópar fólks úr rótgrónum staðalmyndum og rísandi ímyndum? Með áherslu á samskipti ólíkra þverþjóðlegra tengslaneta í Grænlandi

og Íslandi verður horft til þess hvernig fólk mótast og notar þjóðernisímyndir og menningararf. Notast er við kenningarlegan ramma um þverþjóðleg tengsl og hreyfanleika (e. mobilities) þar sem lögð er áhersla á tengsl fólks, hugmynda og hluta þvert á landamæri. Í rannsókninni er notast við blandaða aðferðafræði, viðtals- og vettvangsrannsóknir, sjónræna greiningu og textarýni. Beitt er þjóðfræðilegu sjónarhorni hversdagslegrar fagurfræði, hefða og sköpunar á menningariðkun og tengslamyndun en einnig er sýnt fram á hvernig orðræður tengdar loftslagsbreytingum og auðlindanýtingu hafa áhrif á sjálfsmýndarsköpun ólíkra hópa og einstaklinga.

15:00-16:45

Málstofa IV: Félagsleg aðild

Málstofustjóri: **Eva Heiða Önnudóttir**

1. Erla Sólveig Kristjánsdóttir og Þóra Christiansen

„Mig langar til að flýja“: Upplifun háskólamenntaðra innflytjenda frá Filippseyjum á íslenskum vinnumarkaði

Tíundi hluti starfsfólks á íslenskum vinnumarkaði er af erlendum uppruna. Mest ber á útlendingum í láglau nastörfum en menntunarstig innflytjenda er hins vegar mun hærra en röðun þeirra í störf gefur til kynna og er vinnumarkaðurinn því að glata heilmiklum þekkingarverðmætum. Á síðustu tveimur áratugum hefur fjöldi innflytjenda frá Filippseyjum meira en fjórfaldast. Konur eru helmingi fleiri en karlar sem flust hafa frá Filippseyjum til Íslands og Filippseyingar eru einnig það sem kalla má sjáanlegur minnihlutahópur (*visible minority*) og hefur skörun (*intersectionality*) kyns, kynþáttar, litarhafts og þjóðernis því áhrif á upplifun þeirra af stöðu sinni á íslenskum vinnumarkaði. Markmið rannsóknarinnar er að skoða upplifun háskólamenntaðra innflytjenda frá Filippseyjum á aðlögun og samskiptum við yfirmenn og samstarfsfólk. Tólf viðtöl voru greind og unnin samkvæmt fyrirbærafræði. Íslenskan og að vera af erlendu bergi brotinn hafa mest áhrif á samskipti og aðlögun viðmælenda. Viðmælendur upplifa að vera ekki teknir alvarlega í starfi, ekki virtir viðlits né teknir inn í hópinn. Þessir þættir draga úr möguleikum á að aðlagast vinnustaðnum. Þrátt fyrir að margir viðmælendur upplifi útilokun og mismunun, eiga flestir góð samskipti við yfirmenn sína. Rannsóknin er mikilvægt framlag til að draga fram þörfina fyrir virka og gagnkvæma aðlögun alls samfélagsins þar sem skipulagsheildir og stjórnendur bera mikla ábyrgð.

2. Guðbjörg Ottósdóttir og Maja Loncar

Young adult refugees and asylum seekers: Making transitions into adulthood

Young people aged 16 to 25 are on the cusp of childhood and adulthood, making transitions into adulthood which includes their aspirations for their future such as higher education, independent living and careers (Arnett, 1997; Valentine, 2003). Few studies have explored the impact that migration and legal status may have on such transitions. We discuss findings based on our analysis of four semi-structured interviews with four individuals in the UK aged 16-25 who were part of a larger PhD study in the UK on family care practices of disabled asylum seekers and refugees and six with six individuals aged 16-25 who took part in an MA qualitative study in Iceland on experiences of young adults with a refugee background of making transitions into adulthood. Our findings indicate that young adults in both studies held high aspirations to their futures but faced great challenges in fulfilling them due to their legal status, limited entitlements and family situations. Yet they were resilient despite the challenges they faced and held onto their aspirations, making plans to fulfil them. The findings suggest a need for asylum policy to engage specifically with needs of young adults in order for this group to have equal opportunities to their peers in making their expected transitions into adulthood.

3. Sanna Magdalena Mörtudóttir og Kristín Loftsdóttir

Brúnir Íslendingar: Viðhorf, upplifun og að tilheyra íslensku samfélagi

Rannsóknir hafa skoðað kynþáttafordóma á Íslandi út frá tengslum við þjóðarímynd fyrri tíma og nútíma, sem og hvað varðar reynslu ólíkra innflytjendahópa. Lítil áhersla hefur þó verið á reynslu þeirra sem teljast „blandaðir“ á einhvern hátt. Rannsóknin skoðar upplifun brúnna Íslendinga af blönduðum uppruna (e. ‘mixed race’) í íslensku samfélagi. Meginmarkmið rannsóknarinnar var að skoða hvort kynþáttahugmyndafræði væri undirliggjandi í því að skilgreina hver telst íslenskur og hver ekki. Rannsóknin var eigindleg og byggir á viðtölum við 14 Íslendinga sem áttu það sameiginlegt að annað foreldrið var dökkt og erlent. Þar að auki var viðtal tekið við Íslending með annað foreldri af blönduðum uppruna. Viðtölin voru tekin árið 2016 og byggðu á snjóboltaúrtaki. Viðtölin voru síðan afrituð og þema greind með aðstoð orðræðugreiningu. Niðurstöður gefa til kynna að hvítur húðlitur er viðmið í íslensku samfélagi sem aðrir einstaklingar eru síðan metnir út frá og brúnir Íslendingar oft staðsettir utan þjóðarímyndarinnar. Upplifun viðmælenda var þó ólík eftir kyni, þar sem konur greindu frekar frá því að samlandar litu ekki á þær sem íslenskar. Rannsóknarniðurstöður sýna jafnframt fram á að þó einstaklingur sé einnig með erlendan uppruna, dregur það ekki úr því að viðkomandi líti á sig sem íslenskan.

4. Markus Meckl og Anna Wojtyńska

Immigrants in the North of Iceland, comparison between Akureyri, Dalvík and Húsavík

The population of immigrants in North Iceland has been increasing steadily over the past twenty years. The presentation builds on the study where three communities at the seaside - Akureyri, Húsavík and Dalvík were examined in order to compare and understand the economic and social status of immigrants. We also looked also at the receptions and attitudes of local people towards new inhabitants. The study employed quantitative and qualitative methods. Separate surveys were conducted in all three towns among both immigrant and native populations, followed then by interviews.

The results were unexpected in many ways, as the greatest difference did not exist between smaller communities and Akureyri, but between Húsavík and Akureyri on one side and Dalvík on the other, despite the background of immigrants in Húsavík and Dalvík was similar in many respects. Immigrants in Húsavík were less likely to have Icelandic citizenship, showed less connections with the local community, seemed to have limited opportunity to change work, and spoke less Icelandic than immigrants in Akureyri and Dalvík. Nevertheless, Husavik residents were more positive about the idea of getting more immigrants to the town than the locals in the two-pronged communities.